

energie samen

magazine

2020 | 02

NIEUW:
de waterstof-
coöperatie

Postcoderoossubsidie:
de laatste fase voor
een nieuwe regeling

**Ontwikkelfonds
voor Energie-
coöperaties** van
start in 2021

SPECIAL
Leve de
Burger-
kracht!

De kracht van onze burgerbeweging!

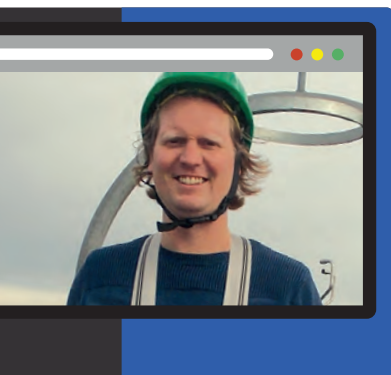
“Wij wonen hier; wij gaan niet weg”, is een zin die niet alleen ik, maar ongetwijfeld meerdere bestuurders van energiecoöperaties wel een keer hebben uitgesproken. Die zin duidt op lokale betrokkenheid en constante lokale aanwezigheid: dé kracht van de burgerenergiebeweging.

In elke regio zijn inmiddels één of meerdere coöperaties te vinden met genoeg ervaring en kapitaal om andere coöperaties te helpen om projecten voor elkaar te krijgen. Die samenwerking krijgt bijvoorbeeld vorm in regionale coöperatieve projectbureaus, die vanwege de krachtenbundeling efficiënt en professioneel kunnen werken. Op deze manier kunnen lokale coöperaties focus blijven houden op hun leden en hun lokale activiteiten en tegelijkertijd op hun eigen tempo doorontwikkelen, zónder (project)kansen voor de toekomst te hoeven laten liggen.

Met het streven naar 50 procent lokaal eigendom in het Klimaatakkoord hebben we als burgerbeweging een broek aangetrokken waar we nog in moeten groeien. Dat is een kans die we nu moeten pakken. We hoeven daarbij niet te wachten tot alle coöperaties er op lokaal niveau klaar voor zijn. Door samen te werken kunnen we er als beweging samen in groeien. We moeten daarom zorgen dat kennis en kapitaal op de juiste plek op het juiste moment aanwezig is, zodat de coöperatieve projecten ontwikkeld kunnen worden.

Door de maximale kracht van de beweging te gebruiken, namelijk de lokale aanwezigheid en betrokkenheid, kunnen we er samen voor zorgen dat de broek van 50 procent lokaal eigendom ons past. Dat wordt de focus van Energie Samen de komende jaren. Lokaal doen wat lokaal kan, regionaal krachten bundelen waar samenwerking praktisch is en landelijk zijn we actief om de coöperatieve beweging nog sterker te maken.

Siward Zomer
coöperatief directeur
Energie Samen

SPECIAL Leve de Burgerkracht!

Met toewijding van burgers houden wij de energietransitie op gang! Lees in onze special hoe we met z'n allen pionieren, samenwerken, en zelfs tijdens deze coronacrisis medebewoners meekrijgen met allerhande duurzame projecten.

Ga snel naar pagina 9!

energie samen

Energie Samen is de landelijke koepel en belangenvereniging van duurzame energiecollectieven van burgers, boeren en/of lokale bedrijven.

Energie Samen is in 2018 opgericht door REScoopNL, ODE Decentraal, Ecode, Hoom en Pawex. In 2019 gingen REScoopNL, ODE Decentraal en Ecode op in Energie Samen.

Samen met duurzame burgerinitiatieven uit steden, dorpen en wijken, van vrienden en van burens, steken wij de handen uit de mouwen voor meer en sterkere (lokale) duurzame energie, warmte- en energiebesparingsprojecten!

Samen zorgen we ervoor dat iedereen kan meewerken aan en profiteren van een schone en betaalbare energievoorziening voor ons allemaal.

Wij bieden een compleet dienstenpakket voor energiecoöperaties: lobby en belangenbehartiging, ondersteuning bij projectontwikkeling o.a. voor zonne-energie, windenergie en aardgasvrije wijken, ICT producten voor en door coöperaties ontwikkeld, en meer.

Cover: Coöperatieleden van Endona bij zonnepark Heeten. Foto: Liesje Harteveld

NUMMER 2 2020

Hoofdredactie: Harmen Weijer, Zwolle
Eindredactie: Liesje Harteveld, Kampen
Redactielid - Tammo Hoeksema

Aan dit magazine werkten verder mee: Anneroo Troost,
Els Struiving, Sigi Simons, Petra Lievense, Wies Bakker en
Pauline Westendorp

Grafisch ontwerp: Heike Slingerland BNO, Vlaardingen

Drukwerk: Libertas Pascal, Utrecht

1e jaargang nummer 2 - 2020 ISSN 1879-7962

Papier: wit houtvrij gesatineerd machinecoated papier 'Tom&Otto'.
FSC Mix certified

Copyright: het auteursrecht op de in dit magazine verschenen
artikelen wordt door Energie Samen voorbehouden.

Coöperatie Energie Samen U.A.
KvK 71629661

E contact@energiesamen.nu
T 088-0062020

Postadres:
Postbus 4098
3502 HB Utrecht

9 SPECIAL **Leve de Burgerkracht!**

24 Postcoderoossubsidie: de laatste fase voor een
nieuwe regeling – Tammo Hoeksema

26 Analyse RES'en
– Liesje Harteveld en Tammo Hoeksema

28 Opleiding energiecoaches naar hoger plan
– Wies Bakker

29 Zonnepark Schoorlemmer Pekela Duurzaam
– Sigi Simons

30 Ontwikkefonds voor Energiecoöperaties van start
in 2021 – Tammo Hoeksema en Liesje Harteveld

VERDER

4 Energieflitsen – Harmen Weijer

23 Glimlach – Column Pauline Westendorp

31 Zakelijke supporters Energie Samen

Prijs van opladen elektrische auto moet volledig duidelijk zijn

Aanbieders van laadpalen en laadpassen zijn nog niet altijd transparant over de prijs, terwijl ze dat volgens de wet wel moeten zijn. Consumenten moeten voordat ze hun elektrische auto opladen bij een laadpaal kunnen zien wat het laden gaat kosten. Van de aanschaf van een laadpas

tot aan de factuur van de laadsessie moet duidelijk zijn wat de kosten zijn.

Daarom controleert de Autoriteit Consument & Markt (ACM) vanaf 1 december 2020 of partijen zich aan de regels houden. Doen ze dat niet, dan kan de toezichthouder ingrijpen.

Edwin van Houten, directeur consumenten van de ACM: "De regels zijn niet nieuw. Nu steeds meer mensen een elektrische auto aanschaffen, is het nog belangrijker dat de tarieven voor het opladen van elektrische auto's duidelijk zijn. Dan kunnen mensen een geïnformeerde keuze maken."

Tijdens een sectorbijeenkoms op 15 oktober lichtte de ACM aan de hand van de geldende regels nog eens toe wat zij van de sector verwacht op dit gebied. Aanbieders moeten duidelijk maken wat de verschillende prijselementen van een laadsessie zijn. Het uitgangspunt hierbij is dat die informatie vóór het laden beschikbaar is, bij de laadpaal of online. Als het laden beëindigd is moet duidelijk zijn hoeveel geladen is en wat de totale kosten zijn. Zo kan de consument die informatie naast de factuur leggen om vast te stellen dat hij ook heeft gekregen wat hij had afgesproken.

BRON: **ACM**

Innovatieve constructie voor 'zon op kas'

20.000

zonnepanelen verschijnen binnenkort op de daken van een tuinbouwkas in Luttelgeest. Samen zijn ze goed voor een vermogen van maar liefst 8,2 MWp. Opdrachtgever Zonnewijzer B.V. ontwikkelde het project en selecteerde ProfiNRG vanwege een innovatief montagesysteem, waardoor normale zonnepanelen op het kassencomplex van vier hectare gemonteerd kunnen worden.

Nieuw in het project in Luttelgeest is de constructie die straks volledig zal bestaan uit normale zonnepanelen op de aanwezige bestaande roeden. Dit heeft als voordeel dat de bestaande constructie zoveel mogelijk te hergebruiken is. Het glas wordt verwijderd en op de roeden wordt een profielsysteem aangebracht.

Daarin worden de panelen geschoven. Na oplevering zal het project goed zijn voor de stroomvoorziening van 2200 huishoudens. Ook zal de broeifunctie van de kas deels in stand blijven.

Cor Poppe van Zonnewijzer: "Als de installatie in 2021 draait, gaan we ontdekken welk klimaat er exact

binnen ontstaat en welke gewassen daar goed kunnen gedijen. Dat weet nu nog niemand, omdat we te maken hebben met een unieke situatie: een andere grondsoort, andere constructie, ander licht en een andere temperatuur. Maar dat hoort bij pionieren en dat heeft ook zo z'n charme."

BRON: **PROFINRG**

Oesters uitgezet op de voet van windturbines

in windparken op de Noordzee, maar dit is de eerste keer dat de voet van de windturbines zelf daarvoor wordt gebruikt.

In het Zeeuwse windpark Borssele III & IV zijn 2400 platte oesters uitgezet rondom de fundering van windturbines. Met de proef wordt onderzocht of oesters zich blijvend in het windpark kunnen vestigen en of dat nieuwe natuur aantrekt. De proef met de oesters is een initiatief van De Rijke Noordzee en windparkconsortium Blauwwind. Al eerder werden er oesters uitgezet

De stroming rondom funderingen is erg sterk. Daarom worden er stenen omheen gestort. Deze steenbestorting beschermt de bodem onder en rond de windturbines tegen erosie en wordt nu dus ook benut voor de oesterproef. De onderzoekers hebben zogenaamde oestertafels laten zakken op de steenbestorting.

Erwin Coolen, programmadirecteur De Rijke Noordzee: "We hopen dat oesters

zich goed thuis voelen rondom de palen. Dat ze gaan groeien, zich voortplanten en de jonge oesters zich vestigen op de voet. Windparken krijgen zo een dubbele functie: energie leveren én natuurversterking. Het zou fantastisch zijn als in de toekomst op de voet van iedere windturbine een oesterbank groeit", aldus Coolen.

Het onderzoek duurt acht jaar. Komend jaar wordt er nog een laag schelpen uitgestort waar de jonge oesters zich op kunnen vestigen.

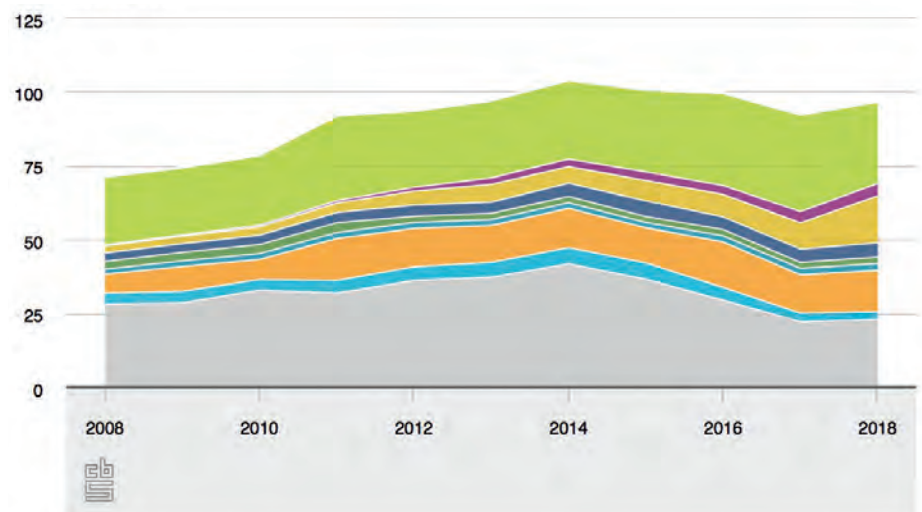
BRON: **DE RIJKE NOORDZEE**

Investeren in energie levert bijna honderdduizend banen op

Dankzij de groei in investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparing is het aantal voltijdbanen in 2018 gestegen tot 57.000 banen. Dat waren er in 2014 nog 43.000, zo blijkt uit cijfers van het CBS.

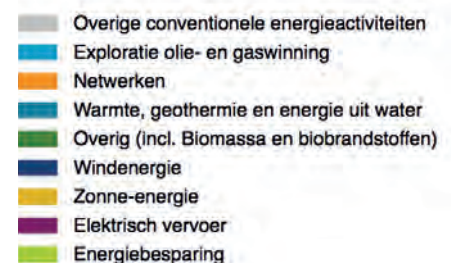
In deze cijfers zijn investeringen in energiegerelateerde activiteiten naast werkgelegenheids cijfers gelegd. Tot 2014 is er zowel in duurzame als fossiele energie geïnvesteerd. Vanaf 2014 vond er een omslag plaats en daalden de investeringen in de conventionele sectoren van 5,7 miljard euro in 2014 tot 3,1 miljard euro in 2018. In hernieuwbare energie, energiebesparing en netwerken is juist meer geld gestoken: van 1,7 miljard euro in 2008 naar 4 miljard euro in 2018. Vooral in zonne-energie is meer geïnvesteerd. Ook de investeringen in windenergie zijn gegroeid, maar variëren sterk per jaar. Dit komt door de aanleg van grote windparken op zee, waardoor er investeringspieken ontstaan. Naast de investeringen in hernieuwbare energie zijn ook de investeringen in energiebesparing, zoals het isoleren van woningen, gestegen: van 2,4 miljard euro in 2008 naar 4,1 miljard euro in 2018.

Ontwikkeling van de werkgelegenheid uit investeringen uitgesplitst naar verschillende activiteiten

Een en ander resulteerde in relatief veel banen omdat het vaak gaat om arbeidsintensief werk, zoals het isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen. Ook de werkgelegenheid in elektrisch vervoer is sterk gegroeid, in 2008 waren er 400 voltijdbanen in elektrisch vervoer, in 2018 waren dit er 4200.

BRON: **CBS**

Twee derde van de jongeren is positief over windmolens en zonnevelden

Jongeren zijn gemiddeld positiever over windmolens en zon op dak wanneer deze al te zien zijn in hun omgeving. Jongeren willen actief meedenken over de energietransitie. Maar dan wel via sociale media, enquête, email, brief of school. Een en ander blijkt uit onderzoek van I&O Research in opdracht van het Nationaal Programma RES.

Bijna zes op de tien jongvolwassenen (19 tot en met 30 jaar) voelen zich

(deels) verantwoordelijk om actief mee te denken over de energietransitie. Eén op de tien voelt op dit gebied helemaal geen verantwoordelijkheid. Jongvolwassenen willen betrokken worden via sociale media, maar ook via e-mail, brief of enquête. Tieners (12 tot en met 18 jaar) zijn het liefst bij de energietransitie betrokken via school en sociale media.

Twee derde van de jongeren is voor zonnevelden en windmolens op land en zee, waarbij zonnevelden iets meer

worden gesteund dan windmolens. Zelfs negen op de tien jongeren vindt het goed dat er steeds meer zonnepanelen op daken zijn in Nederland.

Zes op de tien jongeren staan positief tegenover (meer) windmolens op land. Jongeren die in hun nabije omgeving nu al zonnepanelen op daken of windmolens zien, zijn gemiddeld genomen positiever over zonne- en windenergie dan jongeren die dat niet in hun buurt tegenkomen.

BRON: **NPRES**

Zon op bedrijfsdaken en particuliere daken beter dan op landbouwgrond

Zonnepanelen op bedrijfsdaken zijn in 2020 vanuit maatschappelijk oogpunt wenselijker dan panelen op landbouwgrond. Dat blijkt uit een vergelijkend onderzoek van Berenschot en Kalavasta in opdracht van Enpuls, onderdeel van Enexis Groep. In het onderzoek zijn zon op landbouwgrond, zon op bedrijfsdaken, en zon op daken van particulieren met elkaar vergeleken. Hierbij is niet alleen gekeken naar hoe rendabel de verschillende opties zijn voor investeerders, maar zijn ook de maatschappelijke kosten en baten in beeld gebracht. Denk hierbij aan noodzakelijke netverzwaringen, impact op het landschap en werkgelegenheid.

Zonnepanelen op bedrijfsdaken zijn volgens deze omvangrijke vergelijking

in 2020 maatschappelijk gezien de beste optie. In 2030 zijn dat panelen op daken van particulieren. Dat komt omdat zonneprojecten op landbouwgrond meer maatschappelijke kosten veroorzaken. Op dit moment kiezen ontwikkelaars vaak wel voor panelen op landbouwgrond, omdat deze locaties voor hen het meest rendabel zijn. Uit het onderzoek blijkt dat dit vanuit maatschappelijk perspectief niet ideaal is. Overheden zouden meer prikkels moeten geven om deze maatschappelijke kosten zoveel mogelijk te vermijden.

Uit het onderzoek blijkt dat zonnepanelen op woningen van de drie onderzochte opties in 2020 als minst goede optie uit de bus komt. Dit verbetert aanzienlijk richting 2030 en daarna, dan zijn parti-

culiere panelen vergelijkbaar met de andere opties. De komende jaren zal het elektriciteitsnet steeds voller raken. Waardoor het nóg belangrijker is dat panelen geplaatst worden op locaties waar tijdens de opwek ook energieverbruik is. Panelen op woningen voldoen daar over het algemeen het beste aan – en dat is terug te zien in de resultaten van deze studie.

BRON: **ENPULS**

Steeds meer gemeenten geven subsidie voor groene tuinen en daken

Op warme zomerse dagen houd je het beter uit in een groene tuin. Een groene tuin of groen dak werkt namelijk verkoelend met warm weer. Ook bij regenbuien heb je er voordeel van: het vangt regenwater op. Steeds meer gemeenten en ook waterschappen geven subsidies voor het vergroenen van je dak of tuin. Om te kijken welke gemeenten dit zijn heeft Milieu Centraal de [Groenesubsidiewijzer.nl](https://www.groenesubsidiewijzer.nl) opgezet.

Door in de Groene Subsidiewijzer te zoeken op de naam van je gemeente krijg je een actueel overzicht van de beschikbare subsidies voor bijvoorbeeld het aanleggen van een groen dak, het afkoppelen van een regenpijp of het vervangen van tegels door planten. Ook de voorwaarden voor zo'n subsidie zijn te vinden op de site. Je kunt er terecht als je een huiseigenaar bent, maar ook als je te maken hebt met een Vereniging van Eigenaren.

Voor sommige subsidies gelden bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld een minimaal aantal vierkante meters dakoppervlak voor subsidie voor een groen dak. Als je dak niet groot genoeg is, kun je de subsidie samen met je burens aanvragen.

BRON: **MILIEU CENTRAAL**

Coöperatieve zonne-energie voor bewoners van sociale huurwoningen

Via de energiecoöperatie 'Delen Duurzame Energie' kunnen huurders in Leiderdorp zonder inleg vooraf profiteren van zonnestroom. Deze nieuwe constructie maakt zonne-energie bereikbaar voor mensen met een kleine beurs. Het project is een samenwerking tussen Delen Duurzame Energie, Rijnhart Wonen, zonnepanelenspecialist Bluehome, duurzame energieleverancier Greenchoice, met ondersteuning van Provincie Zuid-Holland.

Berend Potjer, gedeputeerde energie van de provincie Zuid-Holland, die de eerste installatie opende samen met de huurders van woningcorporatie Rijnhart Wonen: "Wij vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen met de energietransitie. Het was voor huurders nog niet mogelijk om deel te nemen aan zonnestroom zonder vooraf geld in te leggen.

Voor veel mensen is zo'n bedrag vooraf een hoge drempel. Daarom hebben we geholpen om deze nieuwe coöperatie én nieuwe manier van werken mogelijk te maken. Nu kunnen mensen via hun maandelijkse energierekening profiteren van de opbrengst van zonnestroom en de

belastingvoordelen. Rijnhart Wonen blijft nu het spits af, ik hoop dat meer woningbouwcoöperaties volgen!"

Chrétien Mommers, directeur-bestuurder Rijnhart Wonen: "De energiecoöperatie mag stroom opwekken voor leden die in hetzelfde of een direct aangrenzend postcodegebied wonen. Doordat er geen financiële inleg vooraf nodig is, verlagen we de drempel voor onze huurders om mee te doen."

Dit gezamenlijke zonnestroomproject in Leiderdorp is de primeur voor sociale huurders. Delen Duurzame Energie richt zich op uitbreiding van sociale zonnestroomprojecten met woningcorporaties in de provincie Zuid-Holland en heel Nederland. Woningcorporaties bezitten een derde van het woningbestand in Nederland, dus hier ligt een grote kans om Nederland duurzamer te maken.

BRON: **RIJNHART WONEN**

De waterstofauto is twee keer zo duur als vergelijkbare auto's op benzine of elektriciteit. Bovendien is de waterstofauto slechter voor het klimaat en het milieu dan elektrische auto's. Dit blijkt uit een vergelijkend onderzoek uitgevoerd door CE Delft in opdracht van Enpuls, onderdeel van Enexis Groep.

In het onderzoek zijn voor het eerst in Nederland drie typen personenauto's vergeleken: een benzineauto (Volkswagen Golf), een elektrische auto (Volkswagen e-Golf) en een waterstofauto (Toyota Mirai). Gekeken is naar invloed van de auto's op het klimaat, het gebruik van grondstoffen en de kosten van productie, aanschaf en gebruik.

Ook zijn prognoses gemaakt voor 2030. Uit deze levenscyclusanalyse (LCA) komt de elektrische auto als winnaar naar voren. Het onderzoek gaat over auto's in het middensegment. Bij andere segmenten zijn dezelfde resultaten te

Waterstofauto onrealistisch alternatief in Nederland

verwachten. Het produceren van een benzineauto is weliswaar het minst belastend voor het klimaat, maar de elektrische auto is veel schoner in het gebruik. Het omslagpunt tussen benzine en elektrisch ligt bij 70.000 gereden kilometers. Overigens rijdt een elektrische auto nog niet CO₂-neutraal.

Bij de productie van elektriciteit komt 370 gram per kWh vrij. Deze uitstoot vermindert de komende jaren snel, nu er steeds meer groene stroom op de markt komt. Hierdoor zijn elektrische auto's in 2030 al vanaf 40.000 kilometer beter voor het klimaat dan benzineauto's.

BRON: **ENPULS**

Zonnepanelen op parkeerterreinen met nieuwe applicatie

Veel parkeerterreinen in de provincie Noord-Holland en in Rotterdam kunnen slimmer benut worden door overdekt parkeren te combineren met de opwek van energie met zonnepanelen. Door inzichtelijk te maken welke terreinen geschikt zijn, hoeveel energie kan worden opgewekt en wat de investeringen en de terugverdientijd zijn, wordt de kans voor zonnepanelen op parkeerterreinen steeds groter.

Dat is mogelijk met de app **Park the Sun**, waarmee eigenaren van parkeerterreinen, investeerders en lokale energiecoöperaties geholpen kunnen worden om een interessante businesscase te maken om zonne-energie op te wekken. Op parkthesun.com kan iedereen een quickscan doen. Voor alle gemeenten in de provincie Noord-Holland en de gemeente Rotterdam, inclusief het havengebied, kun je het hele gebied verkennen om

vervolgens een individuele parkeerlocatie te onderzoeken. Van iedere solarcarport is zichtbaar aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan, wat de investeringen en de opbrengsten zijn én is er een visualisatie van de resultaten.

Inmiddels zijn de eerste solarcarports in Nederland operationeel in Bloemendaal (zie foto) en Rotterdam.

BRON: **PROVINCIE NOORD-HOLLAND**

Special

Leve de Burgerkracht!

Met de toewijding van burgers houden we de energietransitie op gang. Zorgen we dat 50% van de wind- en zonneparken op land écht in handen komt van buurtbewoners. Laten we de stem van de mensen horen in de Regionale Energiestrategieën en de wijkaanpak voor aardgasvrije woningen.

Op naar een duurzame en betaalbare toekomst voor iedereen in Nederland. Leve de burgerkracht!

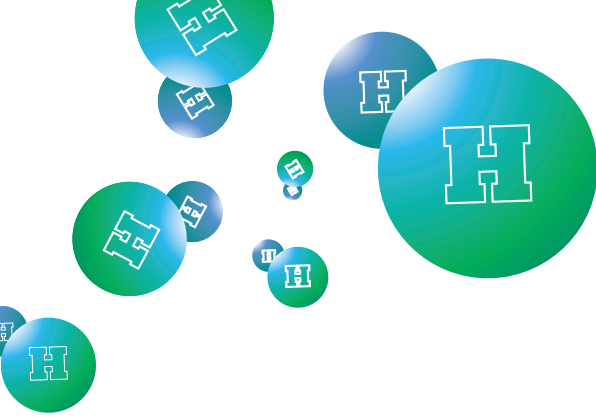
De eerste waterstofcoöperatie in Nederland heeft een bijzondere naam: **GidH2**, een combinatie van Gelderland en de formule voor waterstof. De initiatiefnemers Wiebe Boer, Paul Bombeld, Ben de Vries en Jan Fikken (bestuurslid ZutphenEnergie) zien kansen voor waterstof in Zutphen.

Door TAMMO HOEKSEMA

Fikken: "Zutphen heeft een relatief grote historische binnenstad, en daar blijkt verduurzaming van gebouwen lastig. Het monumentenbeleid biedt weinig mogelijkheden voor vernieuwing en energiebesparing. Hele smalle straatjes en warmtepompen zijn ook geen prettige combinatie. Aardgasleidingen liggen er al, en die zijn volgens Liander geschikt voor waterstof. Dus we zien kansen als we ook nog andere afzetmogelijkheden kunnen benutten om de kostprijs omlaag te krijgen."

Het waterstofplan is weliswaar in een aparte coöperatie ondergebracht, maar wel een activiteit vanuit ZutphenEnergie. Fikken: "We hebben ook opwek via IJsselwind BV, en een coöperatie die zonneparken ontwikkelt. Dit soort activiteiten brengen we onder in aparte entiteiten om risico's te spreiden en de basiscoöperatie simpel te houden." ZutphenEnergie levert stroom en groen gas aan zo'n 1000 huishoudens in Zutphen (via OM).

Fikken: "Als we duurzame energie willen blijven leveren én van het gas af willen, moeten we onze activiteiten uitbreiden. Maar niet alleen met waterstof, we kijken ook naar een warmtenet met behulp van warmte uit de IJssel, samen met gemeente, Rijkswaterstaat en Alliander."

GldH2 organiseerde in januari drie publieksbijeenkomsten over het initiatief. Er waren eigenlijk twee gepland, maar de belangstelling was groot. Fikken: "Er kwamen leden -daar zitten natuurlijk veel early adopters tussen- maar ook niet-leden. Zutphen heeft veel bewoners die actief met milieu en biodiversiteit bezig zijn. We hebben niet voor niets tachtig vrijwilligers bij de coöperaties. De meeste mensen waren positief over het waterstofidee, een paar maakten zich zorgen over de risico's. Het enthousiasme was een mooie steun in de rug om verder te gaan."

GldH2 hoopt eind 2021 of begin 2022 een 2MW electrolyser te hebben draaien. Voordat het zover is, moeten er nog heel wat puzzels worden uitgezocht. Fikken: "De kostprijs van waterstof in de bebouwde omgeving is nog te hoog. We kijken daarom bijvoorbeeld naar combinatie met toepassing in zwaar transport. We hebben hier een firma die geïnteresseerd is in emissieloze uitstoot, dat zou meer bouwactiviteit mogelijk maken binnen de stikstofregels." Ook wordt bekeken of er waterstofbussen (die vanuit een EU-project eigenlijk naar Portugal zouden gaan), wellicht naar Gelderland gehaald kunnen worden. Als dat doorgaat, zijn de bussen er eerder dan de waterstofproductie. Fikken: "Dus we kijken naar een deal met een brandstofleverancier om een waterstoftankstation op te zetten. Daarbij lopen we onder andere tegen het mededingingsrecht aan. Maar ik hou wel van puzzels."

Dat moet ook wel, met een steeds toenemend aantal partijen. Er wordt gekeken naar de mogelijkheid om het vrijkomende zuurstof bij slib- of rioolwaterverwerking in te zetten. Ook een lokale metaalverwerker met hoge energiekosten heeft interesse in het project om CO₂-uitstoot terug te dringen. Gasbedrijf Primagaz is projectpartner, maar zit midden in een fusietraject met een ander bedrijf. En om het nog uitdagender te maken: het is nog onduidelijk wie het bevoegd gezag is voor zo'n electrolyser: de gemeente of de provincie.

Meer waterstof

De gemeente Hoogeveen gaat in Nijstad-Oost met partners een waterstofnetwerk aanleggen en 100 nieuwbouwwoningen aansluiten.

- Stedin test in samenwerking met woningbouwcorporatie Eigen Haard en de gemeente Uithoorn het overschakelen op waterstof in 14 sloopwoningen. Na de proef worden de woningen alsnog gesloopt.
- In Stad aan 't Haringvliet staat een waterstofwoning met een omkeerbare brandstofcel en speciale boiler, een initiatief van projectontwikkelaar Wonen op Flakkee.
- In Rozenburg heeft Stedin een 'Power2Gas-installatie' die via waterstof-CV-ketels een appartementencomplex van 26 woningen verwarmt.
- De stichting H2H.nu (Wageningen) onderzoekt de mogelijkheden van 'aardgasvrij' met een prominente rol voor waterstof. Hierbij zijn twee mensen van Vallei Energie betrokken.
- Paul Bombeld, een van de initiatiefnemers van GldH2, is ook de drijvende kracht achter Waterstof Magazine (waterstofmagazine.nl).

In april 2021 moet een haalbaarheidsstudie worden opgeleverd. Daarvoor is een toezegging van de Cleantech Regio (Apeldoorn, Deventer, Zutphen) van ruim 300.000 euro binnen. Desondanks vergt het project ook nog veel onbetaalde vrijwilligersuren. Fikken: "Onze voorzitter Ben de Vries is helaas in oktober geheel onverwachts overleden op 63-jarige leeftijd. Als mede-zestiger zet me dat wel aan het denken over plezier in het leven versus ruimte voor vrijwilligerswerk."

Financiering komt pas aan de orde als er meer zicht is op de businesscase. Maar er zijn diverse opties. Fikken: "Er zijn particulieren geïnteresseerd, ook voor grotere bedragen. Oost-NL, de ontwikkelingsmaatschappij van Gelderland/Overijssel, kan risicodragend kapitaal verschaffen. Primagaz kan investeren, we kunnen naar bankfinanciering kijken en natuurlijk kunnen we met ledenparticipaties gaan werken. Dat doen we ook bij andere projecten: zo'n 250 leden van Zutphen Energie participeren in drie zonne-installaties als lid van coöperatie Zonnepark Zutphen. In coöperatie Zonne-stroom Zutphen participeren zelfs meer dan 500 mensen."

Meer burgerparticipatie bij nieuwe ronde proeftuinen

Op 26 oktober werden de negentien nieuwe 'Proeftuinen Aardgasvrije Wijk' (PAW) bekend gemaakt.

Vanuit het rijksprogramma is honderd miljoen euro beschikbaar gesteld voor het aardgasvrij maken van woningen. Opvallend verschil met de vorige ronde is de waardering voor participatie: van de negentien nieuwkomers zijn er maar liefst tien initiatieven met een sterke rol voor bewoners.

Door ELS STRUIVING

"A petrots" waren ze in Den Bosch, toen het nieuws van de gemeente kwam dat 't Ecozand door was naar de tweede ronde als proeftuin. Bewoner William Droog werkte twee jaar aan een plan voor energie-neutrale gebouwen in de Bossche wijk 't Zand Noord West. De pilot start met twintig aardgasvrije woningen, waarbij warmte en elektriciteit komen van PVT-panelen op alle daken met een LT-warmtenet en WKO voor de warmteopslag. Voor de toekomst staan aquathermie uit de nabijgelegen Dommel en een warmteopslag in silo's met zout van een voormalige veevoederfabriek op de wenslijst.

Guus Faes, lid van het vijftienkoppige team van 't Ecozand meldt dat belangrijke argumenten waren: het feit dat er sprake was van een initiatief uit de buurt zelf, de modulaire opzet van het plan en de aandacht voor sociale cohesie. Zo is de stakeholdersovereenkomst mede ondertekend door welzijnsorganisatie Farent.

Organisatorisch interessant

Goed nieuws plus 7,7 miljoen euro was er in oktober ook voor de zelfbewuste aanvragers van Ketelhuis WG, een

William Droog, ontwikkelaar van plan 't Ecozand, informeert bewoners per brief over het proeftuinnieuws

energiecoöperatie met inmiddels ruim driehonderd leden. In hun voorstel halen bewoners en bedrijven op het voormalige ziekenhuisterrein van het Wilhelmina Gasthuis in Amsterdam, zo'n 2500 huishoudens, hun warmte voortaan uit het Jacob van Lennepkanaal. De warmte uit oppervlaktewater wordt gecombineerd met WKO's en buurtwarmtepompen.

Annette Schermer, lid van de kopgroep en projectmanager, is opgetogen: "Fantastisch dat onze inspanning en de resultaten tot dusver worden erkend en de gemeente onze aanpak omarmt en steunt." In de motivatie van de toekenning, gericht aan de gemeente Amsterdam, wordt het eigen karakter ook nog eens speciaal aangehaald: "Bijzonder aan uw aanvraag is dat het een bewonersinitiatief betreft, dat zelf de ontwikkeling draagt van het aardgasvrij maken van de gebouwen door middel van aquathermie via een MT warmtenet. Het is een technisch en organisatorisch interessant voorstel, waar veel leerervaringen mee kunnen worden opgedaan. De participatie- en communicatieaanpak is goed uitgewerkt, de energiecoöperatie Ketelhuis WG heeft al veel gedaan op het gebied van informeren,

Virtueel en fysiek stemmen bij de ALV van Ketelhuis WG op 30 september 2020.

enthousiasmeren en betrekken van bewoners.”

Veel tijd om uit te rusten hebben de WG-ers er niet: “We vieren een feestje en gaan weer vol aan de bak. Het belangrijkste is tenslotte dat de bewoners straks massaal beslissen om hun woningen aan te sluiten op het nieuwe aquathermie-systeem.”

Teleurstelling voor koplopers

Goed nieuws was er verder voor nog eens acht aanvragers, waaronder Apeldoorn/Kerschoten (Kerschoten Energie Neutraal) en Wijnjewoude (dorpscoöperatie Wijnjewoude Energieneutraal). Teleurstellingen waren er natuurlijk ook, bijvoorbeeld bij twee koplopers in Friesland en Noord-Holland, Eenergiecoöperatie Wijdemerren/Ankeveen en Energie Coöperatie Heeg.

Lucie Gelderblom en Sjoerd Ypma, trekkers van het veelbelovende project Warm Heeg, hadden gehoopt op subsidie om de dorpsdroom van warmte uit het Heegermeer te rea-

liseren. Gelderblom: “Een grote teleurstelling. We hebben al geruime tijd gezocht naar alternatieve financiering maar zonder resultaat. Door deze negatieve beschikking is ons project piepend en krakend tot stilstand gekomen.”

Energiecoöperatie Wijdemerren gaat ondanks de afwijzing dapper door: “Wij hebben te horen gekregen dat de businesscase meer uitwerking vraagt, maar kregen ook complimenten voor de technische keuzes en het participatietraject met bewoners,” aldus Anne-Marie Poorthuis. “Uiteraard hebben wij de afgelopen maanden niet stil gezeten. Ook zonder PAW werken we hard aan het project. Voor deze periode hebben we een subsidie aangevraagd bij de provincie Noord-Holland waarmee we de schetsontwerpen voor de productie-eenheid en het warmtenet bekostigen en de warmtecoöperatie voorbereiden.” 🌈

Hoog op de participatieladder

In haar brief aan de kamer over selectie tweede ronde proeftuinen aardgasvrije wijken van 26 oktober 2020 schrijft minister Ollongren:

“In de geselecteerde proeftuinen zijn veel verschillende vormen van participatie zichtbaar, vaak hoog op de participatieladder. Er is een goede mix van initiatieven van bewonerscollectieven en andere stakeholders, zoals de woningcorporaties. Daarnaast het ik proeftuinen geselecteerd waarin het verbinden met andere opgaven centraal staat. In de 1e ronde was dit nog weinig zichtbaar”.

Annette Schermer en Ted Zwietering van Ketelhuis WG

Piet-Hein Speel

Coöperatief projectbureau **Energie van Utrecht** is een feit

In de provincie Utrecht hebben vier lokale energie coöperaties en de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) het initiatief genomen om een koepelcoöperatie en provinciaal projectbureau op te zetten. Hun doel? Zoveel mogelijk collectieve duurzame energieprojecten ondersteunen en daarmee de energietransitie versnellen.

Door ANNEROOS TROOST

Piet-Hein Speel, kwartiermaker van Energie van Utrecht, legt uit dat er veel burgers zijn die zich al verenigd hebben in een energiecoöperatie of bezig zijn dat te organiseren. "Een zeer goede ontwikkeling. Deze burgers hebben wilskracht, creativiteit en lokale contacten, maar lopen aan tegen een gebrek aan kennis en ervaring om een project van de grond te krijgen. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om juridische of financiële aspecten. Een coöperatie kan dan hulp inschakelen van een

projectmanager van Energie van Utrecht. Deze projectmanagers zijn lokaal actief en hebben tijdens een opleidingstraject expertise opgebouwd die zeer relevant is bij het professionaliseren en uitbreiden van de coöperatieve energiebeweging.”

Binnen een jaar opgezet

Bouwe Taverne (BENG!, De Bilt), Pieter Ruigewaard (Heuvelrug Energie), Wijnand Jonkers (NMU), Inge Verhoef (De Windvogel, Energie-U) en Guus Ydema (Energiecoöperatie 2030.nu) kwamen eind 2019 tot de conclusie dat de coöperatieve beweging versterking nodig heeft om het streven van de RES van 50 procent lokaal eigendom van de energieprojecten te kunnen realiseren. Het is, volgens hen, van groot belang om kennis en ervaring te bundelen zodat coöperaties grote zon-, wind- en warmteprojecten kunnen opzetten. Daarnaast kunnen coöperaties een krachtigere boodschap zenden naar overheden en andere actoren in de energiesector als ze zich verenigen.

Er werd een regiegroep met de initiatiefnemers opgezet. Die heeft vervolgens de provincie Utrecht benaderd. Het idee van een koepelcoöperatie en projectbureau werd hartelijk ontvangen, ook omdat de provincie belang heeft bij lokaal gedragen projecten. Zij zagen daarbij een belangrijke rol voor coöperaties. Ze hebben dan ook geld beschikbaar gesteld om een kwartiermaker aan te stellen die verantwoordelijk was voor het opzetten van de organisatie; Speel is de gelukkige kandidaat.

Hij heeft, in opdracht van de 25 coöperaties uit Utrechtse gemeentes, de structuur opgezet en de financiën geregeld. De leden van de coöperaties bleven op de hoogte via de digitale nieuwsbrief en meerdere terugkoppelworkshops, ook konden ze input leveren. In deze fase hebben lokale coöperaties financieel commitment gegeven door

geld te verstrekken voor de opstartfase (in de vorm van een achtergestelde lening) en door toezeggingen te doen voor toekomstige opdrachten. Op 21 september was het dan zover: Energie van Utrecht werd officieel opgericht!

Toekomstplannen

Nu het Ontwikkelfonds voor coöperaties begin volgend jaar van start gaat, kunnen energiecoöperaties in de provincie Utrecht een aanvraag voor een bijdrage doen en daarmee een projectmanager van het projectbureau inschakelen (zie ook pagina 30, red.). Wanneer een energieproject vervolgens financieel close bereikt, moet de coöperatie het geld weer terugbetalen, inclusief een risicopremie, waardoor er weer

Wilskracht, creativiteit en lokale contacten

geld beschikbaar komt voor nieuwe projecten (gaat het project onverhoopt niet door, dan hoeft de coöperatie niets terug te betalen, red.). Dit zal verreweg de grootste inkomstenbron zijn voor Energie van Utrecht.

In de toekomst bereidt het projectbureau haar taken mogelijk uit met adviesprojecten voor gemeenten, het aanvragen van subsidies voor innovatieve (warmte) projecten, en door een rol te spelen bij energieloketten in gemeentes. Speel krijgt van coöperaties en actievelingen uit andere provincies veel vragen over samenwerken binnen een collectief projectbureau. Hij deelt graag zijn opgedane kennis en ervaring door materialen op te sturen en vragen te beantwoorden. “Het blijft echter wel altijd maatwerk,” vertelt hij. “Historie, hoe het loopt met de RES-regio’s, en samenwerking tussen verschillende partijen zijn hierbij een

belangrijke factoren. Op basis hiervan moet dan bepaald worden wat er georganiseerd moet worden en in welke vorm zodat de grootst mogelijke toegevoegde waarde bereikt kan worden en het lokale karakter behouden blijft.”

‘Coöperaties doen het al’

Op dit moment zijn de coöperaties in de provincie Utrecht bezig met (het opzetten van) 81 projecten voor duurzame energieopwek (19 windprojecten 62 zonop-land-projecten). In totaal kunnen deze projecten 1,5 TWh aan groene stroom leveren. Als alle reeds bestaande wind- en zonop-dak-projecten niet worden meegerekend, betekent dit dat de coöperaties 80 procent van de RES-doelstelling voor 2030 vervullen. Speel: “Dit laat zien dat energiecoöperaties ontzettend goed zijn in het initiëren en ontwikkelen en van duurzame energieprojecten. En met het Projectbureau nu ook in het realiseren van de einddoelen van deze projecten. Op basis van deze boodschap willen we vanuit Energie van Utrecht graag samenwerken met de RES-regio’s om een lokaal gedragen energietransitie in Utrecht te verwezenlijken.” 🌍

Meer weten

over het opzetten van een regionaal projectbureau of Energie van Utrecht?

Neem contact op met Piet-Hein Speel:
**piet-hein.speel@
energiesamen.nu**

**Hoogleraar Tine de Moor van
Rotterdam School of Management:**

“Energiecoöperaties leggen noodzaak van energietransitie beter uit dan overheid”

Het is de heilige graal in de energietransitie: hoe krijg je burgers mee in deze immense omslag, die nodig is voor een duurzamer energiegebruik? Energiecoöperaties zoals die samenwerken in Energie Samen, weten van zichzelf dat ze in die omslag een belangrijke rol kunnen spelen. Maar hoe krijgen andere burgers dit ook door?

Daarvoor is een mindshift nodig in de samenleving, stelt Tine de Moor in een online interview met Energie Samen Magazine. De Moor is hoogleraar Social Enterprise & Institutions for Collective Action aan de Rotterdam School of Management.

Door HARMEN WEIJER

‘De prosociale burger’ is de titel van het essay dat De Moor eerder dit jaar heeft geschreven. Dat deed zij – net als vijf andere wetenschappers en experts – op uitnodiging van het kennisprogramma DuurzaamDoor om tot inzichten te komen over hoe de energietransitie kan worden vormgegeven in Nederland. Van de vijf essays legt De Moor nog wel de meeste nadruk op een nauwe betrokkenheid van burgers in de energietransitie.

Energiecoöperaties kunnen volgens u een hele bijzondere rol spelen in die mindshift. Kunt u dat uitleggen?

“Energiecoöperaties zijn eigenlijk hybride organisaties: enerzijds helpen ze het overheidsbeleid rondom energie en klimaat uit te voeren, anderzijds hebben ze ook het profiel van een (sociale) onderneming. Dit profiel

geeft de mogelijkheid aan burgers om via bijvoorbeeld deelname aan zonneparken en windparken via de economische participatie druk te leggen op hoe de samenleving zich organiseert.”

Waarom is dat belangrijk?

“Dat is ontzettend belangrijk. Om onze samenleving leefbaar te houden, is duurzamer gedrag noodzakelijk. Dat betekent bijvoorbeeld minder vlees consumeren, maar ook duurzame energie opwekken en afnemen. We komen er niet wanneer we dat als individuen alleen doen, daarvoor is meer nodig. Dat gedrag is van nature aanwezig in allerlei coöperaties, niet alleen op het gebied van energie maar ook van zorg, voeding... Leden van dergelijke coöperaties beseffen dat we meer vanuit efficiëntie moeten handelen, dus: wat is nu eigenlijk nodig en voldoende? Ze kunnen dus heel goed steeds meer

mensen meenemen in het inzien van het belang van de energietransitie.”

Waarom lukt dat in ene stad beter dan in de andere?

“Anderen hebben al onderzocht dat in plaatsen waar burgers al op een of andere manier bekend zijn met burgerparticipatie, denk aan burgerbudgetten, men meer gewend is om ook meer over andere maatschappelijke problemen na te denken. Men denkt makkelijker “voorbij de eigen voordeur”. Dat soort prosociaal denken en gedrag hebben we nodig om voldoende draagkracht te creëren voor de energietransitie. Wind- en zonneparken hebben nu eenmaal veel ruimtelijke impact op het landschap, maar als er al een voedingsbodem is voor burgerparticipatie gaat het gesprek hierover veel gemakkelijker. Daarnaast is het evident dat omwonenden echt iets moeten terugkrijgen voor deze impact om hen heen, dus in de vorm van financiële deelname of mede-eigendom.”

Men denkt makkelijker ‘voorbij de eigen voordeur’

Zouden energiecoöperaties ook veel kunnen hebben aan samenwerking met andersoortige coöperaties, zoals zorgen voedselcoöperaties.

“We hebben dat nog niet onderzocht, maar er is gerede kans dat veel energiecoöperatieleden ook meedoen aan voedselsamenwerkingen, glasvezelcoöperaties en broodfondsen. Dat is omdat zij begrijpen hoe het werkt en meegaan

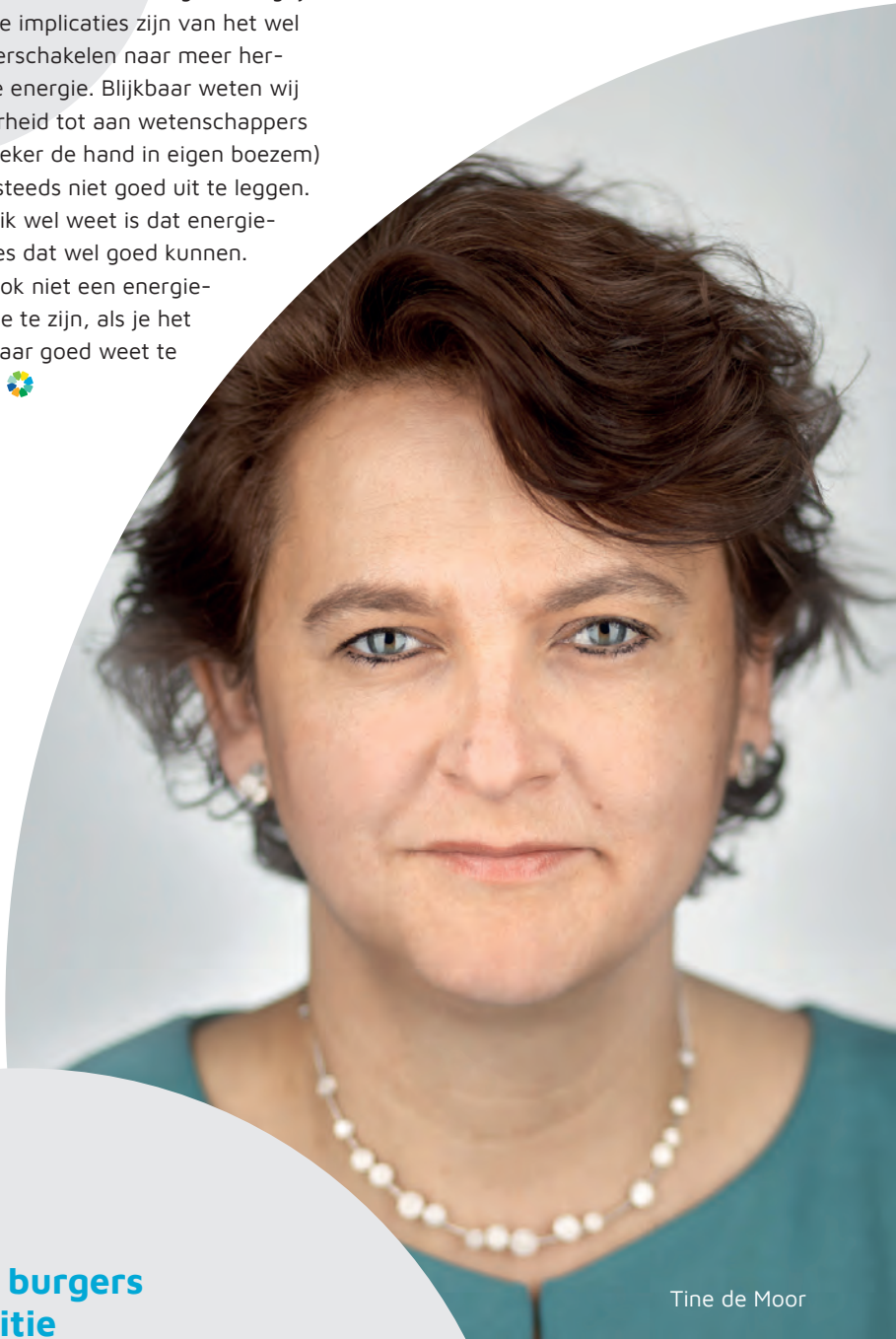
met het verhaal van energiecoöperaties. Het gaat namelijk in alle gevallen om het hanteren van drie waarden: wederkerigheid, solidariteit en efficiëntie. Dat verbindt deze burgercollectieven. Neem een voedselcollectief waar men zelf mag oogsten. Dat doet men op basis van wat men nodig heeft, niet om alles maar te oogsten voor zichzelf. Solidariteit is een waarde die bijvoorbeeld heel sterk naar voren komt bij de broodfondsen als alternatief voor gangbare arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Wat ik vaak adviseer als er voor projecten van energiecoöperaties deelnemers moeten worden gezocht, is de verbinding te maken met deze andersoortige burgersamenwerking. Als de basis via deze andere coöperaties is gelegd, dan gaat het bij energieprojecten veel soepeler.

Maar misschien nog wel het allerbelangrijkste voor zowel gemeenten als energiecoöperaties is dat ze aan burgers uitleggen waarom de activiteiten die ze willen gaan doen, nodig zijn. Je ziet dat bij de coronacrisis ook: je mocht wel zwemmen, maar daarna douchen mocht dan weer niet. Maar waarom niet? Niemand die het weet. Omdat het ons niet wordt verteld. Dat verhaal vertellen geldt ook voor de energietransitie: mensen meenemen in het beslissingsproces helpt enorm bij het creëren van draagvlak onder burgers."

Is dat de reden dat we voor de energietransitie een lange adem moeten hebben?

"Ja, omdat veel mensen nog niet begrijpen wat de implicaties zijn van het wel of niet overschakelen naar meer hernieuwbare energie. Blijkbaar weten wij – van overheid tot aan wetenschappers (ik steek zeker de hand in eigen boezem) – dit nog steeds niet goed uit te leggen. Maar wat ik wel weet is dat energiecoöperaties dat wel goed kunnen. Je hoeft ook niet een energie-deskundige te zijn, als je het verhaal maar goed weet te vertellen." 🌱

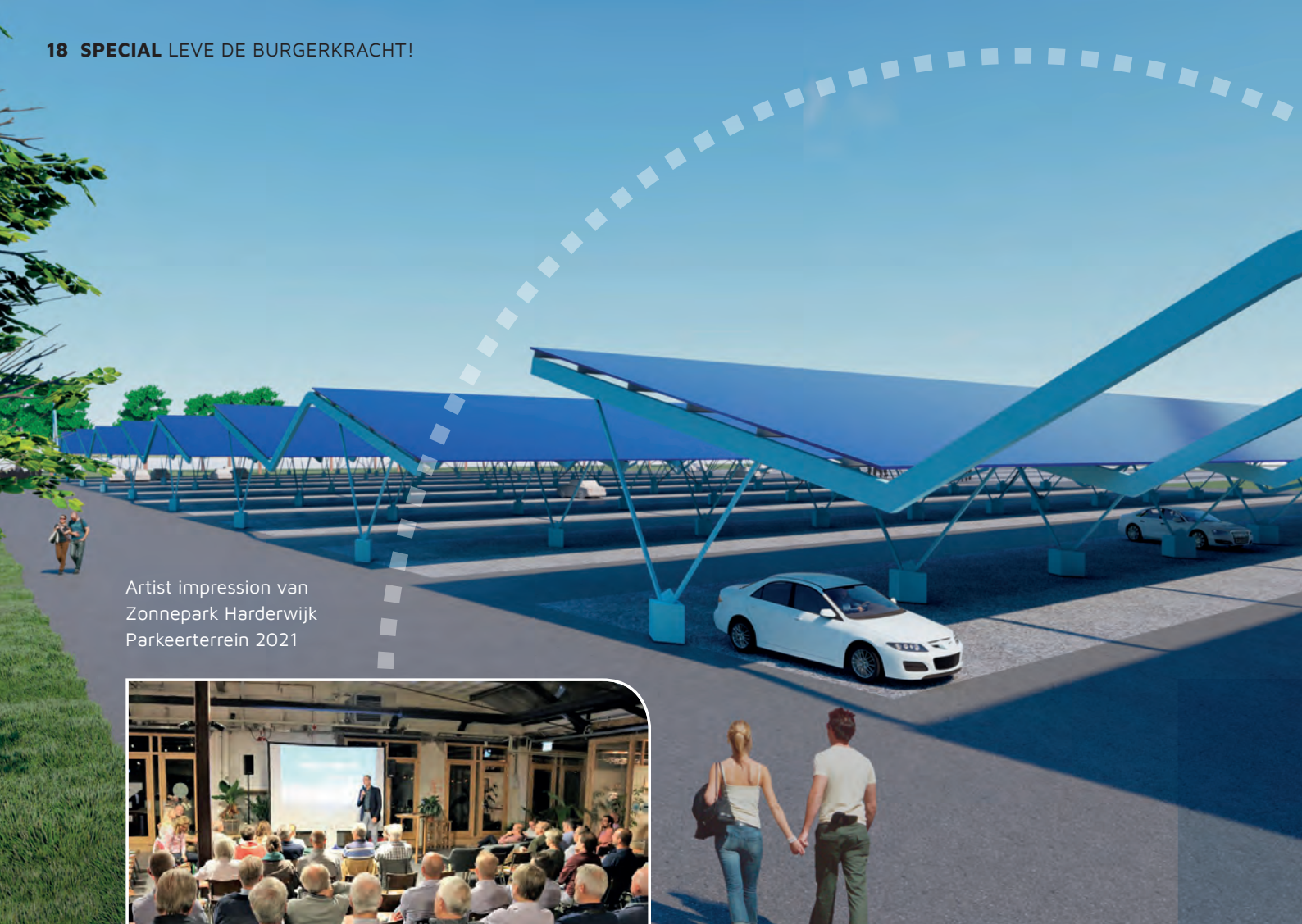

Tine de Moor

Vijf essays over burgers en energietransitie

In vijf essays hebben wetenschappers en experts hun licht laten schijnen op vragen als: Hoe kunnen burgers meegenomen worden in de energietransitie? Wat houdt participatie en draagvlak precies in? En aan welke voorwaarden moeten worden voldaan om dit te laten slagen? In de essays vertellen de deskundigen – vanuit hun eigen specialisme – hoe de 'zoektocht naar draagvlak' de komende jaren het beste kan worden uitgevoerd.

Dit gebeurde op uitnodiging van DuurzaamDoor, het kennisprogramma waarin overheden en maatschappelijke organisaties samenwerken met Rijksoverheid op bepaalde thema's, zoals biodiversiteit. De essays – en de podcasts die er tevens over zijn gemaakt – zijn in zijn geheel terug te vinden op www.duurzaamdoor.nl.

Artist impression van
Zonnepark Harderwijk
Parkeerterrein 2021

Hoe betrek je burgers bij **de energiecoöperatie?**

Het is de droom van elk coöperatiebestuur om veel enthousiaste leden te hebben die zich inzetten voor de coöperatie en die 'iets met duurzaamheid willen doen'. Hoe krijg je de mensen zover dat zij zich aansluiten bij en vrijwillig inzetten voor de coöperatie? Wat bezielt mensen en hoe speel je als coöperatie daarop in? Hoe richt je een energiecoöperatie zo in dat de burgers komen en als leden blijven? Ab de Haas werkgroep lid en Wim Sederel, directielid van Energiecoöperatie Endura uit Harderwijk vertellen er meer over.

Door PETRA LIEVENSE

Hoe betreft Endura mensen?

Sederel: "Elke coöperatie heeft wel een eigen aanpak. Dat is prima. Wij organiseren bijvoorbeeld een keer per kwartaal energiecafés voor leden en niet-leden. Elk café heeft een thema en deze onderwerpen zijn actueel. De energiecafés worden druk bezocht: zo'n 50 tot 70 personen per avond. Bezoekers zijn zoekend en wij geven de mogelijkheid om te verdiepen. Ze luisteren in het café naar enkele sprekers, onder het genot

Wim Sederel

Ab de Haas

van een hapje en een drankje. Zij wisselen ook onderling ervaringen uit. We proberen mensen op een ontspannen, informatieve manier te helpen om hun eigen behoeften en duurzame waarden te verhelderen. Wij bieden ruimte voor die verhalen uit de praktijk. 'Hoe heb je het aangepakt, wat zijn de kosten en opbrengsten en wat zijn de ervaringen?' Daar moet je op inspelen. Alles zonder commercieel tintje.

Bij de inrichting van de coöperatie speelt de inbreng van de leden een grote rol, vertelt Sederel. "De ALV is meer dan alleen een verslag van de kascontrolecommissie", aldus Sederel. "Wij betrekken alle leden bij de besluitvorming, informeer over de stand van zaken en delen een passie voor een duurzaam bestaan

Het is belangrijk dat de coöperatie een open netwerk is waar de leden elkaar kunnen vinden en zich op eigen kracht willen inzetten"

Endura ondersteunt wijkinitiatieven met raad en daad, zoals bijvoorbeeld het initiatief van De Haas. Het is logisch dat een groep buurtbewoners niet op de hoogte is van de wirwar van regels, de technische kennis en het netwerk. Welke stappen moeten ze zetten? Dan springt Endura bij. De burgers waarderen het dat Endura geen commercieel belang heeft en onafhankelijk adviseert.

Maar ook voor de gemeente is Endura een vraagbaak en kenniscentrum. Sederel: "Wij vinden een goed contact met het lokale bestuur belangrijk, maar je moet ervoor zorgen dat je politiek neutraal blijft. Onze missie is immers dat Harderwijk duurzamer wordt en onder andere overstapt op duurzame energie. Daar zijn we helder over."

De aantrekkingskracht van Endura komt waarschijnlijk ook door de actieve werkwijze. "Wij houden niet alleen van vergaderen, maar timmeren liever gelijk aan de weg. In twee jaar vier zichtbare zonneprojecten, dan val je op als Energiecoöperatie! Hoe beter je zichtbaar bent, des te gemakkelijker kloppen nieuwe leden bij je aan," aldus Sederel. Als burgers willen participeren in een project, dan moeten ze lid zijn of worden. Dezelfde voorwaarde geldt als ze gratis gebruik willen maken van de IR-warmtebeeldcamera van de coöperatie.

Sederel: "Eigenlijk is niemand tegen een Energiecoöperatie. Sommigen voelen zich aangetrokken door de duurzame missie van Endura, anderen zien het rendement op hun coöperatieve panelen of belastingvoordeel (Postcoderoos) als reden om lid te worden. Daarnaast heeft Endura diverse werkgroepen waar de leden graag in willen bijdragen. Tot slot, veel bewoners willen zeggenschap over

Ab de Haas is sinds 2018 lid van Endura. Hij heeft besloten om van het gas af te gaan. Niet alleen, want dat is te duur, maar samen met andere buurtbewoners. Met een enquête en een persoonlijk gesprek polste hij de interesse in de buurt. Die interesse is er zeker! Inmiddels hebben 36 woningeigenaren zich voorlopig aangesloten bij het project.

De Haas bespreekt zijn stappen steeds in de werkgroep warmte van Endura en maakt graag gebruik van de adviezen van de leden. Die geven hem richting. De volgende stap is het overleg met de gemeente, helaas vertraagt de coronacrisis de vervolgstappen.

"Burgers waarderen het dat Endura geen commercieel belang heeft."

hun eigen energie en de opbrengsten daarvan. Een energiecoöperatie biedt die mogelijkheid. "Ik vind het idee dat ik straks langs mijn eigen zonnepaneel fiets geweldig. Zo creëer je draagvlak voor coöperaties, door mensen echt te laten participeren in de coöperatie en de projecten."

Burgerkracht tijdens coro

Je hebt als energiecoöperatie grootse plannen: mooie wind- of zonneparken in aanbouw met winst voor omwonenden. En dan slaat het coronavirus toe in de wereld, dus ook in Nederland.

Welke gevolgen heeft dat voor die grote projecten? Hoe informeer je in corona-tijden leden en deelnemers? Drie energiecoöperaties met grote zonen windprojecten blikken terug op het afgelopen jaar.

Door HARMEN WEIJER

Zonneweide Glimmen

Bij alle projecten is de voorbereiding al jaren geleden ingezet. Zo ook bij Zonneweide Glimmen, vertelt secretaris Menno Visser van de gelijknamige coöperatie en van Duurzaam Haren, die het initiatief voor de zonneweide heeft genomen. "Dit perceel kwam in 2018 beschikbaar. Voorheen was het een perceel van een boomkwekerij, die inmiddels was gestopt. Wij konden het overnemen." Deze plek biedt ruimte aan in totaal 4800 zonnepanelen. "Om het gefinancierd te kunnen krijgen zetten we in op twee stromen: postcoderoos en SDE. Om omwonenden te interesseren voor deelname aan het postcoderoosproject hebben we al in mei 2019 de eerste informatiebijeenkomst gehad."

Dat was ruim voor de coronaperiode, Zonneweide Glimmen heeft daarom nauwelijks last gehad van de coronacrisis. "Alle informatie hebben we online kunnen geven, via website, mail en telefoon. Dat is ook wel zo praktisch. Minder persoonlijk? Nou, het gaat per slot om een zakelijke transactie. Wat we wel hebben gemerkt is dat een paar deelnemers alsnog hebben afgezien om mee te doen vanwege financiële problemen als gevolg van de coronacrisis. Dat is natuurlijk wel heel spijtig."

Voor Glimmen is 2020 zelfs een heel bijzonder jaar, want de spa is inmiddels in de grond gezet. "ENGIE Services Noord B.V. uit Roden gaat het project realiseren en gedurende minimaal vijf jaar het onderhoud plegen aan de installaties. Nog niet alle panelen zijn verkocht, maar als dat niet lukt, dekken we dat met SDE-subsidie. Vanaf maart volgend jaar gaat het zonnepark stroom leveren", aldus Menno Visser.

na-crisis

Windpark Koningspley

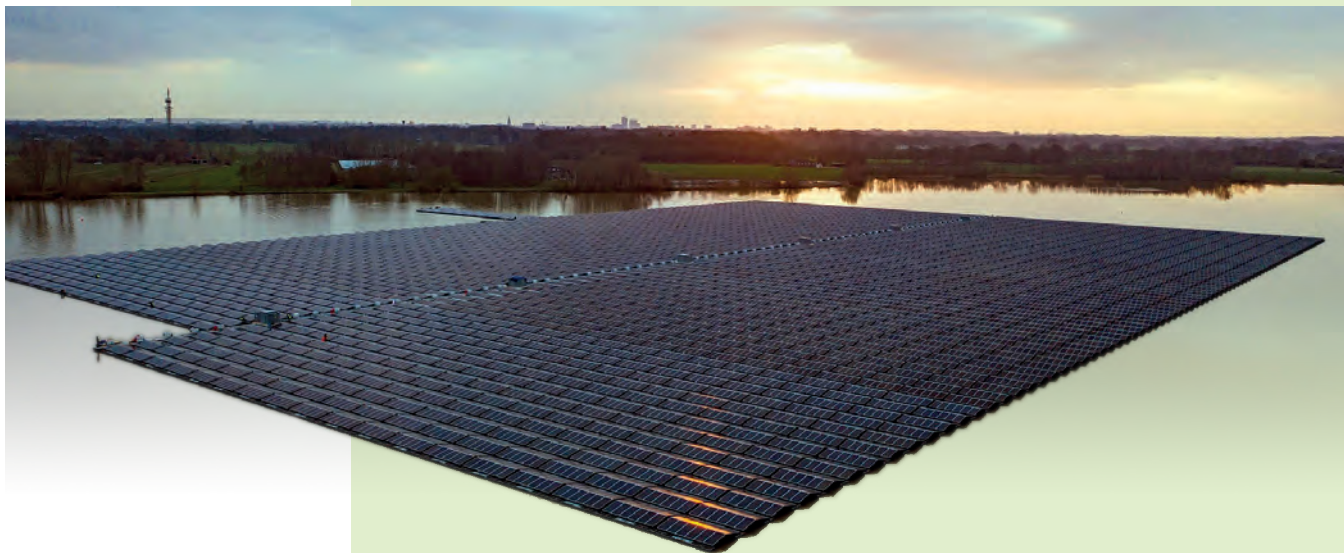
In Arnhem is Rijn en IJssel Energiecoöperatie al acht jaar bezig een windpark van vier windturbines te realiseren op industrieterrein Kleefse Waard. Zoals bij veel windop-landprojecten was hier dusdanig veel verzet dat omwonenden tot aan de Raad van State hebben geprocedeerd. “Net voordat de coronacrisis uitbrak, was het finale oordeel van de Raad van State in ons voordeel uitgesproken”, vertelt voorzitter Judith van de Geer van de Rijn en IJssel Energiecoöperatie. “Van het begin af aan was er vooral verzet in Westervoort, ten zuidoosten van Arnhem. Dat dit proces tot aan de Raad van State heeft gelopen, vonden we overigens helemaal goed, want zoals wij ons recht kunnen halen, kunnen omwonenden dat ook.”

De reden is de ligging: in een lijnopstelling aan de N325 tussen het industrieterrein en de IJssel in. Het idee voor het park kwam voort uit de coöperatie zelf, waarna enkele oud-leden als ontwikkelaar zijn verder gegaan. “We zijn direct met de omwonenden in gesprek gegaan in een opgerichte Omgevingsraad. En ondanks dat dit in het begin moeilijk was – ‘heulen met de duivel’, noemden tegenstanders dit – zijn we tot op de dag van vandaag nog steeds met elkaar in gesprek.”

Nadat de Raad van State in hun voordeel besliste, werd het zaak deelnemers binnen te halen. “We wilden 2,3 miljoen euro ophalen. En toen we drie jaar geleden voorinschrijvers werven, was de economische situatie heel anders dan nu. Want dat is wel een gevolg van de coronacrisis: de economische onzekerheid is voor veel mensen behoorlijk groot. Hoewel ik me in de coöperatie omringd zag met veel positieve mensen, had ik er eerlijk gezegd een hard hoofd in dat we het zouden halen. Maar met veel inzet hebben we voorinschrijvers die nog niet definitief hadden ingeschreven, toch over de streep getrokken.”

Het project is rond, maart volgend jaar begint de bouw om eind december 2021 hernieuwbare stroom te gaan leveren aan het net. Dan levert het de burgerdeelnemers vijf tot zes procent rendement op.

Drijvend zonnepark Bomhofspas

Het grootste drijvende zonnepark van Europa is dit jaar gerealiseerd net ten noorden van Zwolle op de Bomhofspas, een zandwinningsplas, die geen recreatiefunctie zal vervullen. Daarom was deze locatie in beeld bij ontwikkelaar GroenLeven, die de bouw van het zonnepark van liefst 72.000 drijvende zonnepanelen dit jaar heeft afgerond. Met hulp van het Energiefonds Overijssel heeft de Zwolse energiecoöperatie Blauwvinger Energie het park eind juni overgenomen, om het op twee manieren bij burgers in beheer te brengen, vertellen voorzitter Kees de Vries en projectleider Milou van Rijn van Blauwvinger Energie.

“Op 27 oktober – dus midden in de coronatijd – is via een webinar de inschrijving geopend van de Zonnelening Bomhofspas. Het is een herfinanciering van de bestaande lening die aanvankelijk met voorrang bestemd was voor Zwollenaren. Inmiddels hebben we hem opengesteld voor heel Nederland. Sindsdien lopen de aanvragen snel op van 14 procent naar inmiddels 25 procent (medio november, red.). Het mooie is natuurlijk ook dat het park al draait, dus er is voor deelnemers veel minder risico.”

De tweede variant is wel heel specifiek op Zwollenaren gericht, namelijk via ledencertificaten. “Geïnteresseerden moeten hiervoor eerst lid van Blauwvinger Energie worden. Het rendement van 4 tot 4,5 procent is hoger dan bij de Zonnelening (vaste rente van 3,8 procent), maar de looptijd is met 25 jaar wel langer dan de bijna 15 jaar van de Zonnelening.”

Het was vooraf even spannend of de coronacrisis voor problemen zou zorgen, want het webinar was juist gepland op het moment dat er weer strengere regels in Nederland golden. Van Rijn: “We hadden vooral wat terughoudendheid verwacht op het gebied van investeringen, maar dat lijkt mee te vallen. Al denken we wel dat er nog heel wat mensen wachten op het moment dat ledencertificaten vrijkomen. Dat gebeurt vanaf december.”

Midden in de coronatijd is de inschrijving via een webinar geopend

Al met al moet de Zonnelening, waarvan de werving loopt via Oneplanetcrowd, een opbrengst opleveren van maximaal 2,25 miljoen euro. De ledencertificaten moeten 979.000 euro opleveren, 979 certificaten van elk 1000 euro. “Daarmee krijgen we een Zwols lokaal eigendom van ongeveer 29 procent, als je daar de private investeerder (Energiefonds Overijssel) bij optelt is dit zelfs 45 procent. In een later stadium willen we ook de overige aandelen overnemen van Energiefonds Overijssel”, besluit De Vries. 🌱

Glimlach

Duizenden bressen hebben we geslagen. In de muren van het systeem. En we zijn er doorheen. De muren zijn weg. De strijd is voorbij. De stilte is ongekend en de boosheid is weg.

Door PAULINE WESTENDORP

We schuwden geen enkel middel. We daagden uit. We frameden de tegenstander of beledigden die in een debat voor het Financieel Dagblad, "me- neer puntjepuntjepuntje, u bent vertegenwoordiger van de Vereniging van de Nederlandse Petroleum Industrie" en dan stelden we een vraag waar deze heer -als fossiele vertegenwoordiger- geen fatsoenlijk antwoord op kon geven.

We plakten onszelf vast. Aan de deuren van Vattenfall. De directeur kwam smekend naar buiten om te vragen of hij als- jeblijft weer aan zijn werk voor de duurzame energie aan de slag kon. Of, gevangenisstraf riskerend, ketenden we onszelf vast.

En nu, anno 2020, zijn de muren om. De laatste geluiden over degens die gekruist worden zijn de welbekende achter- hoedegevechten, waar het bericht nog niet is doorgedrongen dat de muren gevallen zijn. Of het zijn de geluiden van de mensen die over 30 jaar nog beweren dat de muren er nog staan.

We werken aan een schoon energiesysteem. Marleen Stikker, directeur van Waag Society, ontdekte dat het ontwerp van het internet niet hufferproof was. Dat onze gegevens de inzet zijn van een ander doel, geld maken. Ze ontfermt zich nu over een duurzaam ontwerp van het energiesysteem, waarin waarden diep verankerd zijn: vanaf de bodem tot het topje van de ijsberg. Opdat de kwaliteit van leidingen diep in de grond, tot en met de app waar we de verwarming mee aanzetten, deugen. Dat ze voldoen aan onze waarden en normen. Het energiesysteem is open en betaalbaar en wij, de bewoners, zijn zelf eigenaar. Onze bronnen zijn duurzaam. Onze commons.

De vraag is hoe we terugkijken op onze streken, in een tijd dat we geen enkel middel schuwden. Toen wij onszelf vast- plakten, vastketenden? Toen wij, als vertegenwoordigers van een gevestigd energiebedrijf, schreven dat aquathermie een sprookje was? Toen wij, als mogelijkheden-denkers, de ambi- ties van de (van huis uit realistische) overheid bekritiseerden als veel te weinig? Toen we schopten tegen welwillende ambtenaren die ons, projectleiders van bewonersinitiatieven een aalmoes toestopten, terwijl wij vonden dat we evenveel recht hadden op het innovatiebudget als projectleiders van de gemeentelijke energieprojecten?

Kunnen we met een glimlach, samen met alle muurbrekers en muurverdedigers, terugdenken aan onze puberstrijd? Dat vergt wat. Dat vergt dat we ons vanaf nu volwassen gedra- gen. Dat we elkaar omarmen in liefde. Dat we de oude beel- den van elkaar in perspectief zien. Dat we de energiediscussie nuanceren. Dat we onderzoeken of we echt de waarheid in pacht hebben of dat iemand anders die heeft.

We maken nieuwe beelden. In alle rust. We werken vanaf nu keihard: samen met alle spelers op het veld aan beide zijden van de verdwenen muur. Omdat we weten dat een volwaar- dig leven van miljoenen mensen op het spel staat, zijn we bereid te ondergaan wat het vergt om volwassen te zijn. 🌱

Pauline is mede-initiatiefnemer van het platform Amsterdam Koploper Schone Energie in 02025, Energiecoöperatie Zuiderlicht en Ondernemerscoöperatie Oranje Energie

Postcoderoossubsidie: de laatste fase voor een nieuwe regeling

Op 31 maart 2021 sluit de oude postcoderoosregeling voor nieuwe projecten. Coöperaties en VVE's kunnen waarschijnlijk vanaf 1 april aanvragen indienen voor de nieuwe subsidieregeling. Coöperatief directeur Siward Zomer is er druk mee bezig.

Door TAMMO HOEKSEMA

Wat houdt de nieuwe regeling precies in?

Zomer: "De regeling verandert van een fiscale regeling naar een exploitatiesubsidie. Dit maakt de regeling vele malen simpeler. We weten nog niet alle exacte details, want terwijl we hierover praten, wordt nog aan de wetteksten gewerkt. We hebben op 9 december een reactie ingediend bij de consultatie over de beleidsteksten. Voor het laatste nieuws kan je het beste onze mailnieuwsbrief en de website in de gaten houden.

De algemene lijn is al een poos helder: het wordt een subsidieregeling waarbij de marktprijs, die je als coöperatie ontvangt voor de geleverde stroom, wordt aangevuld met subsidie. Dat is dezelfde systematiek als bij de SDE++ (zie kader, red.), maar de tarieven zijn hoger omdat de projecten kleinschaliger zijn."

Wat heb je voor de coöperaties voor elkaar gekregen?

Zomer lacht: "De huidige PCR stond op losse schroeven. Belastingverrekening

Foto: Endura

van het totale belastingtarief zou ook bij saldering afgeschapt worden. In eerste instantie zou de nieuwe postcoderoosregeling samengevoegd worden met de nieuwe salderingsregeling. Dat zou volledig onwerkbaar worden.

We moesten dus wat anders bedenken. Een nieuwe regeling om het makkelijker te maken, en de positie van de lokale coöperaties versterken. Daarom is een subsidie die direct uitbetaalt aan energiecoöperaties, en die vervolgens de opbrengsten kan verdelen onder de leden, de beste optie. Sterkere coöperaties zijn belangrijk voor de energietransitie. Verder vonden we (de postcoderoosexpertgroep, red.) het voorgestelde subsidietarief eerst veel te laag. We zijn erg blij dat we in goede samenwerking tussen de sector van energiecoöperaties en het Planbureau voor de Leefomgeving tot realistische tarieven zijn gekomen. Ook het mogelijk maken van verhuizing van leden is een winstpunt van de nieuwe regeling. Dat het totale budget voor 2021 met 63 miljoen euro is verruimd tot 100 miljoen is een mooi resultaat.”

Wat is het?

De ‘Regeling verlaagd tarief’ en de opvolger, de Subsidie-regeling coöperatieve energieopwekking zijn bedoeld voor mensen die zelf geen (geschikt) dak hebben voor zonnepanelen, maar wel gezamenlijk met de burens op lokale grotere daken collectieve zonne-installaties willen bouwen.

In het dagelijks gebruik spreken we van Postcoderoosregeling (PCR). Het gaat om relatief kleinschalige en lokale projecten (vandaar de term ‘postcoderoos’).

Voor grotere (collectieve) projecten is er de subsidie Stimulering Duurzame Energietransitie (SDE++).

Lees alles over de Postcoderoosregeling op onze website: <https://energiesamen.nu/pagina/39/postcoderoos-regeling-in-het-kort>

En abonneer je op onze digitale nieuwsbrief: <https://energiesamen.nu/pagina/59/hou-me-op-de-hoogte>

Wat moet er nog gebeuren?

Zomer: “Er staan nog een hoop punten op onze lijst. Voor de nieuwe regeling bijvoorbeeld verhoging van de maximale projectgrootte van 300kWp per allocatiepunt naar 500 kWp en uitbreiding met kleine windturbines van 15 tot 500 kWp. Voor wat betreft de oude regeling zijn nog twee issues. Ten eerste kunnen er geen nieuwe leden deelnemen aan een bestaand project, dat is lastig als er leden wegvallen en er geen nieuwe kunnen instromen.

Ook maken we ons zorgen over projecten die tussen wal en schip dreigen te vallen, bijvoorbeeld omdat ze nét niet op een kleinverbruikersaansluiting kunnen. Helaas is het niet gelukt om dit op te lossen voor 2021, dus we zoeken naar mogelijkheden om dat voor 2022 wél te doen. De oorspronkelijke deadline voor het vervallen van de oude regeling op 31 december 2020, is inmiddels verruimd tot 1 april 2021, dat is een opluchting voor de projecten die dreigden te mislukken omdat ze die deadline net niet zouden halen.

Dit alles doen we via overleg met de ministeries van Energie en Klimaat (EZK) en Financiën, het Planbureau voor de Leefomgeving PBL en via contacten met Tweede Kamerleden.

Wat kunnen we verder verwachten van Energie Samen op dit gebied?

Zomer: “We gaan via onze website duidelijke informatie geven over de nieuwe regeling. We gaan samenwerken met de regionale koepels, projectbureaus en coöperatieve leveranciers om gezamenlijke standaarddocumenten te maken. Verder willen we voor leden een standaard businesscase maken. Vanzelfsprekend kunnen we daar pas echt mee van start als de regeling vast staat. Daarnaast zijn we in gesprek met banken voor het opzetten van een vreemd-vermogenfonds voor coöperaties die geen gebruik kunnen maken van gemeentelijke of provinciale leenfaciliteiten.”

De eerste stappen om tot 30 regionale energiestrategieën (RES) te komen zijn gezet. Het goede nieuws is dat het doel van 35 TWh uit het Klimaatakkoord behaald kan worden. Daar staat tegenover dat er belangrijke verbeterpunten zijn om de energieplannen ook ten goede te laten komen aan bewoners, lokale maatschappelijke initiatieven en aan de natuur en het landschap. De energieplannen – bedoeld om de energietransitie per regio te realiseren – dreigen de aansluiting met de samenleving te missen.

Door LIESJE HARTEVELD en TAMMO HOEKSEMA

Analyse Regionale Energiestrategieën

Basis ligt er, maar nog veel huiswerk te doen

Bovenstaande blijkt uit de analyse van de RES'en door de Participatiecoalitie samen met JongRES, de Jonge Klimaatbeweging en de Klimaat en Energie Koepel. In dit artikel een samenvatting van deze analyse.

Procesparticipatie

Het goed en tijdig betrekken van bewoners bij de RES is een van de grootste zorgpunten. Dat komt ook naar voren uit enquêtes onder regionale vertegenwoordigers (zij vertegenwoordigen bij de RES'en de Participatiecoalitie, namens NMF en/of Energie Samen). Meedenken, meedoen, meebeslissen en meeprofiten is volgens de analyse essentieel voor een geslaagde energietransitie. Maar er wordt (nog) zelden gekozen voor de RES als sociaal-maatschappelijk project.

De insteek van het RES-proces is vaak óf technocratisch (waarbij gekeken wordt naar technische mogelijkheden en juridische belemmeringen) óf politiek (waarbij bestuurders en gemeenteraden vaak mogelijkheden blokkeren of daar juist veel te optimistisch over zijn).

Lokaal eigendom en financiële participatie

De meeste regio's hebben het streven naar 50 procent lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord opgenomen in de concept-RES (of zelfs meer). Nu komt het erop aan om daar concreet werk van te maken. Hiertoe moet volgens de opstellers onder meer gekeken worden naar de potentie van elke regio en welke investeringen er nodig zijn. Maar ook hoe alle betrokken maatschappelijke partners in de regio hier hun steentje aan kunnen bijdragen.

De belangrijkste aanbevelingen op een rij

- Zet de deuren van de RES veel meer open voor bewoners, jongeren en omgeving, die nu onvoldoende betrokken worden. Dit kan ook digitaal. Zorg ervoor dat gemeenten hier ook de capaciteit en middelen voor hebben.
- Financiële participatie van omwonenden en het streefpercentage van 50 procent lokaal eigendom komen voor in bijna alle plannen. Het moet alleen concreter, anders blijft het bij goede bedoelingen. Het is belangrijk dat gemeenten dit opnemen in hun beleidskaders en door de RES aangemoedigd worden om te kijken hoe het wél kan.
- Afwegingen hoe ecologische en landschappelijke waarden worden meegenomen, ontbreken of zijn niet transparant. Kom per regio tot een afwegingskader voor natuur en landschap bij de energietransitie, kijk meer integraal naar de kansen tussen energieopwekking en natuur en landschap.
- Zorg voor meer afstemming tussen de RES-regio's wanneer er belangrijke potentiële zoeklocaties aan verschillende RES-regio's grenzen, of als er meer koppelkansen kunnen worden gevonden door samen op te trekken. Anders komen we in de uitvoering in de problemen.

Behalen doelen Klimaatakkoord

De landelijke ambitie van 35 TWh in 2030 wordt met een opgeteld bod van meer dan 52 TWh ruim behaald. Maar dat is ook nodig, want er zullen veel projecten afvallen bij het zoeken naar zoekgebieden of op basis van een te smalle business case. Veel regio's hebben een voorkeur voor zon, en dan kleine zonneweides, en lage windmolens. De combinatie van zon en wind wordt bijna niet gemaakt. Met het oog op een optimale energiemix en het efficiënt en betaalbaar opwekken van duurzame energie is dit volgens de opstellers een gemiste kans.

Verder is er weinig aandacht voor energiebesparing, innovatie, de warmtetransitie en de verbinding tussen elektriciteit en warmte. Ook ontbreekt afstemming tussen de verschillende RES-regio's. Het is belangrijk dat dit gat gedicht wordt. Hier ligt (ook) een rol voor het Rijk en het NP RES.

Natuur en landschap

Positief is dat bij een meerderheid van de RES'en in het proces tot nu toe aandacht besteed is aan het beschrijven van

ruimtelijke waarden en wat belangrijke landschapselementen zijn. Enkele regio's hebben een echte visie opgesteld over het gebied en hoe duurzame energieopwekking hierin past. Wat nog ontbreekt is het cumulatieve effect van projecten op natuur en landschap. Voor individuele projecten zullen de effecten op natuur en landschap onderzocht worden, maar de opstellers pleiten ervoor om ook de optelsom bij de uitwerking van de RES mee te nemen.

Meervoudig ruimtegebruik staat volgens de analyse nog in de kinderschoenen, terwijl dit flink kan bijdragen aan het toekomstbestendig maken van de RES'en. 🌱

Meer info

energiesamen.nu/nieuws/105/regionale-energiestrategieen-basis-ligt-er-nog-veel-huiswerk-te-doen

Opleiding energiecoaches naar hoger plan

In 2020 leidde coöperatie Hoom ruim 2.000 vrijwilligers op tot energiecoach. Energiecoaches helpen bewoners bij de verduurzaming van hun woning. In januari start Hoom met een vernieuwd leertraject voor energiecoaches, om steeds meer energiecoaches nog beter op te kunnen leiden.

Door WIES BAKKER

Per januari kunnen lokale initiatieven energiecoaches laten opleiden bij Hoom volgens de principes van blended learning. Al een paar jaar biedt Hoom trainingen voor energiecoaches, maar binnenkort wordt het nieuwe gecertificeerde leertraject gelanceerd.

Blended learning

"In dit leertraject komen verschillende leervormen samen, waardoor kennis beter wordt opgeslagen en deelnemers zich de stof snel en grondig eigen kunnen maken," vertelt opleidingskundig adviseur Jan Willem van den Boogert. Hij hielp het leertraject energiecoach bij Hoom opzetten. Deelnemers kunnen zelf de theorie in teksten en uitlegvideo's bestuderen en tussentijds toetsen maken om hun kennis te testen. Daarnaast komen ze samen in groepsbijeenkomsten met een trainer, waar ruimte is voor vragen en interactie. Ook oefenen ze met een voorbeeldhuis en in de praktijk door mee te lopen met een ervaren energiecoach. "Deelnemers kunnen op hun eigen tempo leren en worden echt van begin tot eind ingewijd in hun rol als energiecoach," aldus Jan Willem. "Op het online platform vormen ze bovendien een community met andere coaches, zodat ze ook na afronding van het leertraject vragen kunnen blijven stellen en met elkaar in contact kunnen blijven."

De rol van de energiecoach

De energiecoach-aanpak is inmiddels een bewezen succes binnen de energietransitie. Energiebesparing wordt met de hulp van energiecoaches voor bewoners een stuk laagdrempeliger. Linda van Roij is adviseur lokale energiebesparing bij

Hoom en benadrukt die meerwaarde: "Veel bewoners willen best verduurzamen, maar weten niet goed waar te beginnen. Welke maatregelen leveren nou echt wat op? Wat is een betrouwbare installateur of monteur? En van welke subsidies of financiering kan ik gebruik maken? Energiecoaches wijzen bewoners de weg in het web aan mogelijkheden."

Energiecoaches geven bewoners in hun eigen omgeving tips over hoe zij kunnen verduurzamen en hun energierekening omlaag kunnen krijgen. De coaches zijn onafhankelijk, goed onderlegd en ze kennen de buurt: dat maakt dat bewoners graag hun hulp inroepen bij energiebesparing. "Bewoners zijn een cruciale factor in de energietransitie. Als je het samen en van onderop aanpakt krijg je het meest gedaan," volgens Linda. Met het vernieuwde leertraject hoopt Hoom dat bewoners in de toekomst nog vaker en beter op weg geholpen kunnen worden door energiecoaches.

Meer info

www.hoom.nl/leertraject-energiecoach

Zonnepark Schoorlemmer Pekela Duurzaam

tiende grootste
zonnepark in
voorjaarsronde
2020

Projecten voor zon op dak hebben het overgrote deel van de SDE+ subsidie in de voorjaarsronde binnengehaald. Volgens cijfers van Energieia zelfs vijf keer zoveel. Redenen daarvoor zijn dat er weinig subsidies voor zijn aangevraagd, maar ook het relatief bescheiden formaat van individuele projecten.

Door SIGI SIMONS

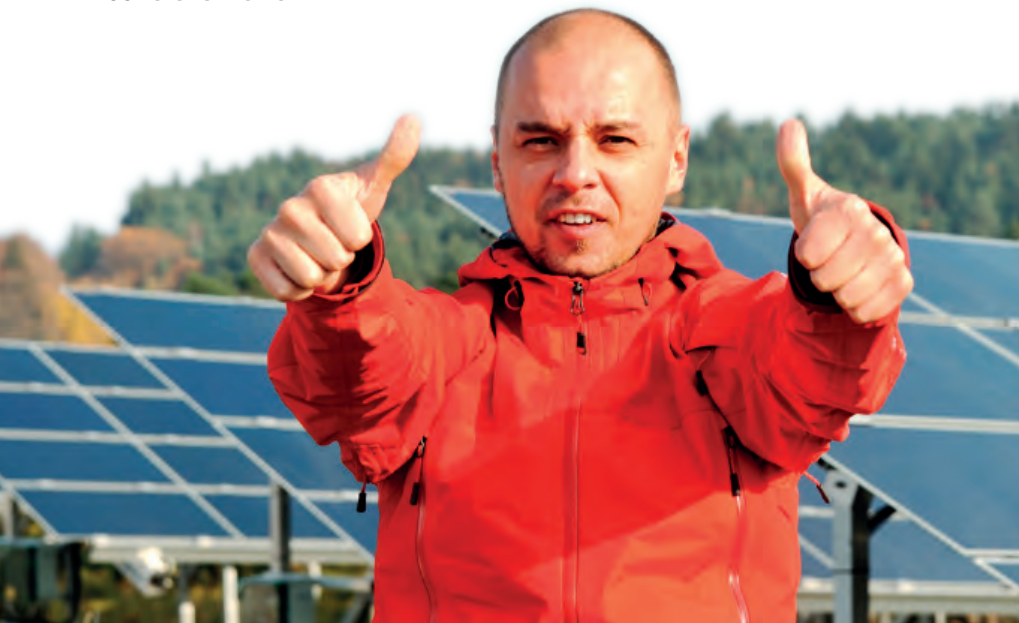
Op nummer 10 van de grootste tien zonneweides in voorjaarsronde 2020 staat Zonnepark Schoorlemmer Pekela Duurzaam in Oude Pekela. De coöperatie Pekela Duurzaam is samen met de coöperatieve ontwikkelaar Bronnen VanOns medefinancier van het deel dat Schoorlemmer Landbouw BV samen met Pekela Duurzaam en Windunie ontwikkelt en een oppervlakte omvat van 23 ha omvat. Pekela Duurzaam neemt daarvan 30% voor haar rekening. Schoorlemmer Landbouw BV 60 % en Windunie 10%.

De inwoners van Pekela praten mee over de inrichting van het park en de landschappelijke inpassing. Bovendien praten ze mee over de besteding van een deel van de opbrengst, het gebruik van de stroom en de invulling van het gebiedsfonds Pekela Duurzaam.

Jimme Zoete (Projectontwikkelaar Windunie): "We gaan al vanaf het prille begin bewust en professioneel om met de belangen van alle partijen die bij een project betrokken zijn, zoals omwonenden, grondbezitters en gemeenten. We staan vanaf het aller vroegste stadium van een project open voor bijdragen en stellen ons soepel op, ook wat betreft het verdienmodel. We nemen de lokale wensen mee in het traject. Deze manier van werken heeft ertoe geleid dat er nul zienswijzen zijn gekomen op het projectontwerp. Een unicum."

Windunie en Schoorlemmer Landbouw BV ontwikkelen het zonnepark samen met en voor de Pekelder bevolking. Niet vaak is een lokale coöperatie zo vroeg betrokken bij een park van deze omvang. Bovendien kunnen de bewoners van Pekela aandeelhouder worden en deelnemen aan verschillende werkgroepen. Op die manier zijn de inwoners betrokken en kunnen zij meebeslissen over de inpassing van het project, participatievormen en communicatie over het zonnepark.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft onlangs een handtekening gezet onder de afspraak voor het verstrekken van middelen (€ 10 miljoen) voor het Ontwikkelingsfonds voor Energiecoöperaties (OEC).

Dit betekent dat Energie Samen nu alle nodige voorbereidingen treft zodat het fonds begin 2021 open kan gaan voor aanvragen.

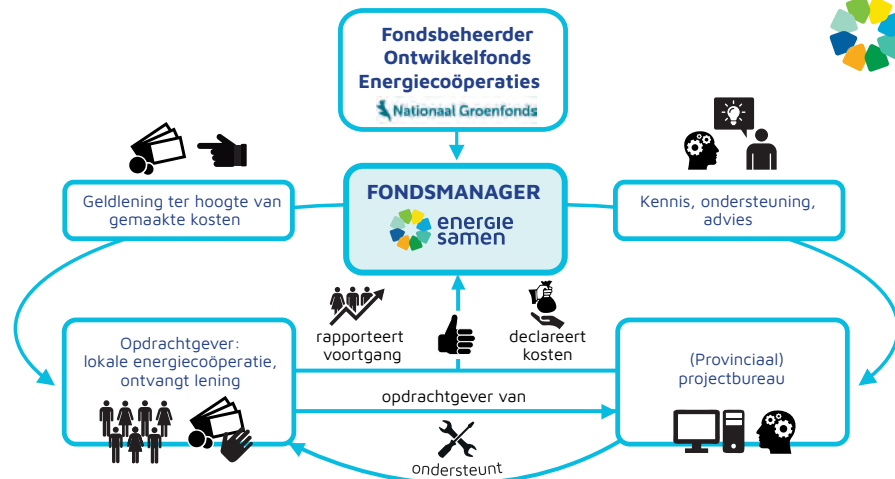
Door TAMMO HOEKSEMA
en LIESJE HARTEVELD

Cilou Bertin

Sijtze Brandsma

Ontwikkelingsfonds voor Energiecoöperaties van start in 2021

Sijtze Brandsma, algemeen directeur Bedrijfsbureau Energie Samen: “We treffen de voorbereidingen voor het fonds samen met de koepels van de coöperaties uit de deelnemende provincies.” Cilou Bertin, projectcoördinator Bedrijfsbureau Energie Samen: “Wat ook nog moet gebeuren is de details doorspreken en vastleggen met de provincies die meedoen met het Ontwikkelingsfonds: Drenthe, Friesland, Utrecht, Limburg en Zuid-Holland. Wij verwachten dat dit proces eind 2020 afgerond is. Dan is er vanaf 2021 in totaal een bedrag beschikbaar van € 14,5 miljoen.”

Met het Ontwikkelingsfonds wordt een deel van de aanloopkosten voor coöperatieve lokale duurzame energieprojecten; wind-, (grotere) zon-, warmte- en/of besparingsprojecten voorgefinancierd. Het gaat specifiek om de kosten die je maakt in de (risicovolle) voorfase van je project, wanneer je nog niet weet of het project doorgaat. In eerste instantie kunnen alleen coöperaties uit de deelnemende provincies meedoen. “We hopen dat er meer provincies aansluiten in een later stadium,” aldus Brandsma.

Wanneer financial close voor het project is bereikt stort de coöperatie het geld dat beschikbaar is gesteld terug, met een premie. Zo houdt het Ontwikkelingsfonds zich uiteindelijk zelf in stand. Mocht het

project onverhoopt niet doorgaan, dan hoeft de coöperatie niets terug te betalen.

Hoe werkt het Ontwikkelingsfonds voor Energiecoöperaties?

Bertin: “Het Nationaal Groenfonds verstrekt vanuit het Ontwikkelingsfonds leningen aan Energie Samen als ‘Fondsmanager’. Het Bedrijfsbureau van Energie Samen doet de uitvoering van het fondsmanagement in samenwerking met regionale koepels en projectbureaus.”

Het bedrijfsbureau gaat, in overleg met regiocoördinatoren:

- contact leggen met de betrokken lokale energiecoöperaties,
- financieringsaanvragen in behandeling nemen,
- beoordelen of organisatie en plannen van de aanvragers levensvatbaar zijn,
- aan het Nationaal Groenfonds voorstellen om leningen vanuit het Ontwikkelingsfonds te verstrekken aan de aanvragers, volgens vooraf vastgestelde kaders en voorwaarden. 🌱

Meer info

Cilou Bertin
cilou.bertin@energiesamen.nu

Energie Samen verenigt burgers, agrariërs, organisaties en andere ondernemers die zich inzetten voor een duurzaam energiesysteem. Energie Samen wordt financieel ondersteund door onderstaande bedrijven en organisaties

Milieudefensie

<http://www.milieudefensie.nl>

Netwerk Duurzame Dorpen Stichting

Doarpswurk

<http://www.netwerkduurzamedorpen.nl>

Parkmanagement Hoorn

<http://www.parkmanagementhoorn.nl>

Prowind

<http://www.prowind.com>

QWIC elektrische scooters en -fietsen

<http://www.qwic.nl>

Pure Energie

<http://www.pure-energie.nl>

Schellekens Proces en Project

<http://www.daaromduurzaam.nu>

Smitstra Windturbine

Tjessinga Windenergie BV

Triodos Investment Management

<http://www.triodos.nl>

Windunie

<http://www.windunie.nl>

Wolt-Beek BV

HVC Groep

<http://www.hvcgroep.nl>

Vereniging Klimaatverbond Nederland

<http://www.klimaatverbond.nl>

Lagerwey

<http://www.lagerwey.com>

Aenergie

<http://www.aenergie.nl>

Coöperatieve Achterhoekse Groene

Energiemaatschappij AGEM U.A. AGEM

www.agem.nl

BEGRO BV

<https://begro.nl>

CE Delft

<http://www.ce.nl>

Centraal Bureau voor de Statistiek

Bibliotheek (CBS)

<http://www.cbs.nl>

Den Hollander Advocaten

<http://www.denhollander.nl>

Stichting Duurzaam Wonen Nederland

<http://www.sdwn.nl>

ECN Unit Policy Studies

<http://www.ecn.nl>

E-Connection Project BV

<http://e-connection.nl>

Encon Ingenieursbureau Nederland BV

<http://www.encon-energy.nl>

Eneco BV

<http://www.enecogroep.nl>

Eneco Wind BV - Afd. Windonshore

<http://www.eneco.nl>

Energiek Leiden

<http://www.energiekleiden.nl>

Eversheds Sutherland BV

<http://www.eversheds.nl>

Green Energy Services BV

<http://www.greenenergyservices.nl>

Greenchoice

<http://www.greenchoice.nl>

Greensolver

<http://greensolver.net/en>

Groenpand

<http://www.groenpand.nl>

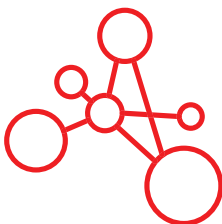
**020
02025
2025**

Amsterdam koploper schone energie.

Als bewoners en organisaties vinden we elkaar, leren we van elkaar en versterken we elkaar door kennis, ervaringen, initiatieven en netwerk te delen. Samen lukt het ons: schone, eerlijke en veilige energie voor heel 020. In 2025.

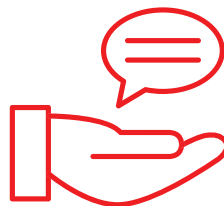
 02025amsterdam
 @02025amsterdam
www.02025.nl

Netwerk

Ontmoet gelijkgestemden, vergroot je wereld en vind de juiste mensen om mee aan de slag te gaan.

Advies op maat

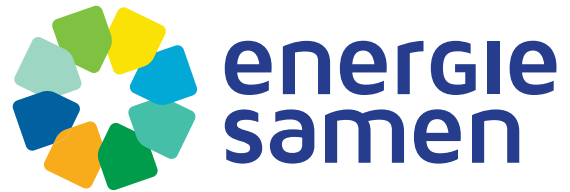

Onze experts denken graag mee over jouw vraagstuk.

Energieontbijt

Ga aan tafel met energie-pioniers uit jouw buurt, ontdek waaraan iedereen werkt en bundel de krachten ter plekke.

Sluit je aan en
maak de beweging
voor een **eerlijk**
en duurzaam
energiesysteem
nóg sterker!

Energie Samen is de landelijke koepel en belangenvereniging voor alle energiecoöperaties en -verenigingen en andere energiecollectieven van burgers, boeren en/of lokale ondernemers.

Of je nu een startend initiatief bent of al flink door de wol geverfd; als lid versterk je onze massa bij onze lobby voor goede regelingen voor burger energie-initiatieven. Daarnaast kun je gebruik maken van onze diensten, zoals hulp bij projectontwikkeling, begeleiding bij het werken aan een duurzame warmteoplossing in jouw wijk, of bijvoorbeeld een professioneel systeem voor administratie en boekhouding.

En je draagt met jouw kennis en ervaring bij aan de verdere versterking van de energietransitie van onderop!

Kijk snel op www.energiesamen.nu!